

Ministerie van Financiën
t.a.v. hare Excellentie S.A.M. Kaag
Korte Voorhout 7
Postbus 20201
2500 EH DEN HAAG

Ingediend via internet: <https://www.internetconsultatie.nl/beperkingtoeganguboregisters/b1>

Den Haag, 28 juni 2023
Ref.: MM/MC 20230628

Betreft: Reactie op de Conceptwetsvoorstellen beperking toegang tot het UBO-register

Excellentie,

De Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) heeft kennisgenomen van het voorstel, behorende bij de internetconsultatie: “Wijzigingswet beperking toegang UBO-registers”. Het voorstel ziet op een aanpassing van de toegang van het UBO-register. Dit naar aanleiding van de uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 22 november 2022.¹

Uiteraard onderschrijft de KBvG de doelstelling van deze wetgeving, namelijk het in lijn brengen van de nationale wetgeving met Europeesrechtelijke verplichtingen die uit voornoemde uitspraak voortvloeien. Tegelijkertijd acht de KBvG het noodzakelijk, om toegang van de gerechtsdeurwaarder tot het UBO-register te waarborgen, en wel met het oog op de handhaving van de sancties die de Europese Unie heeft opgelegd aan Rusland en daarmee gelieerde partijen.

Gerechtsdeurwaarders kunnen te maken krijgen met partijen op de sanctielijsten, zowel als verzoeker of als verweerder in een zaak waarin zij de opdracht tot het uitvoeren van een ambtshandeling hebben ontvangen. Om zich er met zekerheid van te vergewissen of potentieel sprake is van een situatie waarbij een partij op de sanctielijsten - als UBO – potentieel begunstigde zou kunnen worden van de uitvoering van de betreffende ambtshandeling, is toegang voor de gerechtsdeurwaarder absoluut noodzakelijk.

Artikel 3a gerechtsdeurwaarderswet

Gerechtsdeurwaarders hebben een belangrijke taak in de civiele rechtsketen, zowel op het gebied van de procesinleiding als bij het realiseren van een effectieve civiele tenuitvoerlegging.

¹ HvJ EU 22 november 2022, ECLI:EU:C:2022:912

Gerechtsdeurwaarders hebben daarmee een waarborgfunctie bij het realiseren van een effectieve toegang tot het recht. Dit betreft een wettelijke taakstelling die, voor zover het grensoverschrijdende zaken betreft, is vastgelegd in verordeningen² die zijn vastgesteld bij of krachtens artikel 288 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

Anderzijds dienen gerechtsdeurwaarders deze taakstelling uit te voeren met inachtneming van de sancties die Nederland handhaaft op basis van de Sanctiewet 1977.

Artikel 3a Gerechtsdeurwaarderswet verplicht de gerechtsdeurwaarder die een opdracht ontvangt tot het verrichten van een ambtshandeling waarbij de gerechtsdeurwaarder er redelijkerwijs rekening mee moet houden dat het verrichten daarvan in strijd is met de volkenrechtelijke verplichtingen van de Staat, hij de minister van die opdracht in kennis stelt. De minister kan de gerechtsdeurwaarder aanzeggen dat die ambtshandeling in strijd is met de volkenrechtelijke verplichtingen en dat de gerechtsdeurwaarder daartoe niet bevoegd is. Door het Ministerie van Justitie en Veiligheid is bevestigd dat deze bepaling van toepassing is en gehanteerd wordt voor alle ambtshandelingen ten laste en ten gunste van partijen op de sanctielijst.

Om te waarborgen dat ook die ambtshandelingen waarin sprake is van een schijnconstructie aan de Minister worden voorgelegd, is het noodzakelijk dat de gerechtsdeurwaarder in staat is om schijnconstructies door te prikken waarin sprake is van een rechthebbende die staat vermeld op één van de sanctielijsten³ waarmee de Europese Unie sancties heeft opgelegd aan Rusland en daarmee gelieerde partijen.

Hiermee behoren gerechtsdeurwaarders tot de categorie bestuursorganen, die de informatie uit het UBO-register nodig hebben voor de uitvoering van een taak waarmee zij, zowel bij wet als bij of krachtens een verordening als bedoeld in artikel 288 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, zijn belast. Op grond van het voorgaande behoren gerechtsdeurwaarders eveneens tot de categorie van natuurlijke- c.q. rechtspersonen die een legitiem belang hebben

² Verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van de Europese Unie van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (Pb EG L12) in verband met de herschikking van die Verordening ingevolge Verordening (EU) nr. 1215/2012 van de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (Pb EU L351) (Uitvoeringswet EU- executieverordening en Verdrag van Lugano)

³ Als vermeld in de annexen van: Regulation (EU) No 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine; Council Regulation (EU) 2022/259 of 23 February 2022 amending Regulation (EU) No 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine; Council Implementing Regulation (EU) 2022/260 of 23 February 2022 implementing Regulation (EU) No 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine; Council Implementing Regulation (EU) 2022/261 of 23 February 2022 implementing Regulation (EU) No 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine; Council Regulation (EU) 2022/262 of 23 February 2022 amending Regulation (EU) No 833/2014 concerning restrictive measures in view of Russia's actions destabilising the situation in Ukraine; Council Regulation (EU) 2022/263 of 23 February 2022 concerning restrictive measures in response to the recognition of the non-government controlled areas of the Donetsk and Luhansk oblasts of Ukraine and the ordering of Russian armed forces in to those areas

om de UBO-registers te mogen raadplegen, namelijk het voorkomen dat terrorisme, uitgeoefend door Rusland, kan worden gefinancierd door daarmee gelieerde partijen.

Toegang tot het UBO-register

Om als gerechtsdeurwaarder volledig de sanctiewet na te kunnen leven, is de toegang tot het UBO-register wenselijk en noodzakelijk. Het moet voor de gerechtsdeurwaarder mogelijk zijn om een volledig cliëntenonderzoek te doen, ook als het gaat om de identiteit van rechthebbenden (UBO's) van een (rechts)persoon of entiteit vast te stellen. Het is van belang dat de gerechtsdeurwaarder de autorisatie krijgt teneinde deze controle stelselmatig uit te kunnen voeren. De gerechtsdeurwaarder heeft in het dagelijkse werk namelijk te maken met tal van partijen, waardoor het niet bevorderlijk zou zijn om telkens om inzage te moeten verzoeken. Uiteraard zal het UBO-register niet het enige register zijn dat de gerechtsdeurwaarder raadpleegt ter vaststelling van de identiteit. De gerechtsdeurwaarder controleert onder andere ook de Basisregistratie Personen (BRP) en het handelsregister van de KvK ter vaststelling van de identiteit van gedaagde. Welke UBO's er echter rechthebbende zijn op gelden die door een bepaalde rechtspersoon worden verkregen, valt alleen vast te stellen door raadpleging van het UBO-register.

Legitiem belang en uitvoering wettelijke taak

De gerechtsdeurwaarder heeft een legitiem belang bij het kunnen inzien van het UBO-register. Hij of zij moet de identiteit van de uiteindelijke belanghebbenden van een juridische entiteit kennen, zodat er voorkomen wordt dat tegoeden en/of economische middelen direct of indirect ter beschikking worden gesteld aan een persoon die voorkomt op de sanctielijst. Deze informatie is noodzakelijk. De gerechtsdeurwaarder wordt met toegang tot het UBO-register ondersteund in zijn of haar werk om de sanctiewet na te kunnen leven teneinde financiering van terrorisme te voorkomen.⁴

Privacy

De KBvG onderschrijft dat, met het oog op de bescherming van de privacy van betrokkenen, de bevoegdheid van degene die toegang tot het UBO-register heeft, beperkt dient te worden. Echter met dien verstande, dat de gerechtsdeurwaarder meegenomen dient te worden met deze beperkte toegang. De gerechtsdeurwaarder is namelijk een openbaar ambtenaar en wordt benoemd bij koninklijk besluit. De gerechtsdeurwaarder is aan klacht- en tuchtrecht onderhevig en speelt een belangrijke rol bij de rechtszekerheid en het vertrouwen in onze economie. De taken van de gerechtsdeurwaarder vallen binnen de nieuwe doelbinding van de overheid, namelijk "de rechtshandhaving door de overheid".

Als openbaar ambtenaar is de bescherming en vertrouwelijke omgang met de persoonsgegevens een vanzelfsprekendheid voor de gerechtsdeurwaarder. In het dagelijkse werk heeft de gerechtsdeurwaarder voortdurend te maken met tal van persoonsgegevens en de verwerking hiervan. De gerechtsdeurwaarder is gerechtigd tot de verwerking van diverse persoonsgegevens

⁴ Als bedoeld in artikel 31 lid 4 van de Richtlijn (EU) 2018/843 van het Europees parlement en de Raad van 30 mei 2018 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2015/849 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, en tot wijziging van de Richtlijnen 2009/138/EG en 2013/36/EU (PbEU 2018, L156/43) en artikel Ic en Iib van onderhavig wetsvoorstel.

middels een Autorisatiebesluit van de RvIG. Voorts hanteert de beroepsgroep een privacyhandboek, met protocollen waar de gerechtsdeurwaarders zich aan houden, én waar toezicht op gehouden worden.

Webservice-koppeling

Momenteel bestaat er een register van gerechtsdeurwaarders dat voor eenieder via het internet te raadplegen is. Hierin zijn alle gerechtsdeurwaarders, toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarders en waarnemend gerechtsdeurwaarders opgenomen. Er is sprake van webservice-koppelingen met dit register en externe partijen, zoals bijvoorbeeld de gerechten bij het digitaal indienen van dagvaardingen en met het kadaster. Met een dergelijke koppeling kan het register geautomatiseerd geraadpleegd worden. Een dergelijke koppeling kan ook met het UBO-register gemaakt worden. Uiteraard is ook het gebruik van andere autorisatiemiddelen denkbaar, zoals e-Herkenning. De KBvG is gaarne bereid om daarover in overleg te treden.

Tot slot

Inzage door gerechtsdeurwaarders ligt in lijn met de bedoeling van dit voorstel, namelijk het achterhalen van de uiteindelijk belanghebbenden van vennootschappen en andere entiteiten ter bescherming van het algemeen belang en het voorkomen van terrorisme.⁵

Voor wat betreft de bescherming van persoonsgegevens, eerbiediging van het privéleven en autorisatie heeft de gerechtsdeurwaarder hier al handvatten voor die uitgebreid kunnen worden naar het UBO-register. Dit geldt tevens voor het toezicht op het rechtmatig gebruik van het UBO-register.

Uiteraard zijn wij bereid om vragen te beantwoorden, aanvullende informatie te verschaffen dan wel in een persoonlijk gesprek het een en ander nader toe te lichten.

Wij danken u voor de mogelijkheid om op het voorstel te reageren. Wij verzoeken u dan ook om deze reactie mee te nemen in het verdere wetgevingsproces. Wij vertrouwen erop u hiermee geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,
Namens de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders

C.W. (Chris) Bakhuis-van Kesteren (voorzitter)

⁵ Zie Overweging 14 AMLD4.